

“อัตลักษณ์” มายาคติ: ว่าด้วยแม่ค้ารถไฟในจังหวัดพิจิตร

"IDENTITY" MYTHOLOGIES : ON TRAIN VENDOR IN PHICHIT PROVINCE

ปริญญานิกรกุล¹,

พระครูอุทัยกิจจารักษ์², พระครูวิฑูรนคราภิรักษ์³

พระครูพิพัฒน์สุตคุณ⁴, สุภาพิมพ์ คล้ายธานี⁵

และ กิตติพัฒน์ คงมะกล้า⁶

วิทยาลัยสงฆ์พิจิตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2,3,4,5}

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์⁶

Parinya Nikornkul¹,

Phrakhruuthaikitjarak², Phrakhruwithunnokraphirak³

Phrakhruphipatsutkhun⁴, Suphangpim Khlaithanee⁵

and Kitipat Khongmaklam⁶

Phichit Buddhist College,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand^{1,2,3,4,5}

Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand⁶

Corresponding Author, E-mail: Parinya555@msn.com

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มุ่งหาคำตอบว่าแม่ค้ารถไฟคือใครเมื่อพวกเขามองตัวเองและเมื่อ (คนอื่น) มองผ่านอัตลักษณ์ที่ยังไม่มีมายาคติมาเจือปน และเมื่อมายาคติมาเจือปนจะเป็นอย่างไร การเผยตัวเองของคนค้าขายบนรถไฟเงื่อนไขที่สามารถควบคุมได้ คือ “ตัวเอง” เงื่อนไขที่ไม่สามารถควบคุมได้ คือ “สังคม เศรษฐกิจ” การลบภาพจำในสายตา “คนอื่น” เมื่อมองคนจำนวนหนึ่งที่มีอาชีพขายของบนรถไฟปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อสังคมและการแสดงออก

* ได้รับบทความ: 21 เมษายน 2563; แก้ไขบทความ: 25 มิถุนายน 2563; ตอรับตีพิมพ์: 28 มิถุนายน 2563

Received: April 21, 2019; Revised: June 25, 2020; Accepted: June 28, 2020

ผ่านการใช้ชีวิตประจำวันนั้น คือ “ตัวเอง” ของแม่ค้ารถไฟผ่านสัญลักษณ์ เช่น ตะกร้า ถาด กระติ๊กน้ำ ถูหิ้ว และความหมายสิ่งเหล่านี้เป็นอย่างไรในสายตัวแม่ค้าเอง การสร้างมูลค่าให้กับตัวเองของคนขายของบนรถไฟความเป็นตัวแทนแม่ค้ารถไฟผ่านคำจำกัดความ เช่น แม่ค้าเร่ แม่ค้ารถไฟ คนขายของบนรถไฟ ผีตู้เสบียง การลบภาพจากแม่ค้าในสายตาคนอื่น โดยการสร้างความเท่าเทียมในอาชีพของตนเองและอาชีพอื่นๆ ผ่านการจัดเรียง/จัดวางสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อให้คนในสังคมมองพวกเขาในแบบอื่น และสร้างการรับรู้แบบอื่นผ่านอัตลักษณ์ว่านี่ คือ แม่ค้ารถไฟในจังหวัดพิจิตร

คำสำคัญ: อัตลักษณ์; มายาคติ; แม่ค้ารถไฟ; จังหวัดพิจิตร

Abstract

This article focuses on the answer to who the train trader is. When they look at themselves and when (others) look through identities that do not yet exist as a myth And when the illusion of adultery will be Exposing oneself to the trader on the train The condition that can be controlled is "yourself". The condition that cannot be controlled is "social economy". Deleting images in the eyes of "others" when looking at a number of people who have a career in the train, their interaction with society and Expressed through everyday life that is the "self" of the train trader through symbols such as baskets, trays, flasks, carry bags and their meaning. the self Creating value for the trainer's self Representation of trainers through the definition, such as hawking trainers, train vendors, ghost trainers, supplies, the removal of images from other merchants in the eyes of others by creating equality in their careers and other careers. Through arrangement / placement of various symbols For people in society to look at them in other ways And create other forms of awareness through the identity that this is Railway vendors in Phichit Province

Keyword: Identity; Mythologies; Train Vendor; Phichit Province

บทนำ

การนำเอาภูมิทัศน์วัฒนธรรมในอดีตมาใช้เพื่อประกอบสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของชาวสยามในปัจจุบันจึงเป็นยุทธวิธีในการจัดวางตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งเปลี่ยนไปตามบริบทเงื่อนไขต่างๆ ภายใต้รูปแบบของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมโดยท่ามกลางความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์และรากเหง้าของชุมชนท้องถิ่น รวมถึง เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้ทำการสื่อสารอัตลักษณ์ ทางภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมของกลุ่มตนอย่างมีอิสระ ทำให้ชุมชนชาวสยามสามารถรักษาสมดุลของกระบวนการอัตลักษณ์ไว้ได้ (ทัศนาวดี แก้วสนิท, อุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์, กาญจนา แก้วเทพ, 2559 : 280-291) การใช้ภาษาเพื่อสื่ออัตลักษณ์เชิงบวกมีนัยยะที่สื่อมุมมองแง่ลบต่อคนพิการในสังคมไทยปรากฏอย่างสม่ำเสมอทุกช่วงเวลาสื่อสารสาระซึ่งมีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ของคนพิการได้มีการปรับเปลี่ยนกลวิธีการใช้ภาษา ที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของคนพิการให้เป็นไปในเชิงบวกอย่างแท้จริง คือ ให้เห็นว่าคนพิการมีศักยภาพอย่างแท้จริงและเลือกใช้คำศัพท์ที่ลดการความไม่เท่าเทียมในสังคม โดยเฉพาะการใช้คำเรียกคนพิการก็จะช่วยให้คนพิการ และคนทั่วไปเป็นประชากรกลุ่มเดียวกันในสังคมไทยอย่างแท้จริง (ณัฐนันท์ คำภา, วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, วิภาวรรณ อยู่เย็น, 2558 : 125-148) การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารยังรวมไปถึง Caboose หมายถึง ห้องครัวบนเรือคำนี้ยังหมายถึงตู้รถสำหรับคนรถไฟบนขบวนรถสินค้าซึ่งมักจะอยู่ท้ายขบวนด้วย และ Viands หมายถึง สิ่งที่เป็นอาหารโดยเฉพาะอาหารที่คัดสรรแล้วมักใช้ในรูปพหูพจน์ เช่น Delectable viands were provided มีการจัดเตรียมอาหารรสเลิศไว้ (มาลีหัต พรหมทัตตเวที, 2555 : 152-162) เช่นเดียวกับแม่ค้ารถไฟที่จัดเตรียมอาหารเครื่องต้มไ้สำหรับผู้ลูกค้าคือผู้ที่โดยสารมาขึ้นรถไฟอีกด้วย การนิยามแม่ค้ารถไฟใครเป็นคนนิยามและไปปฏิสัมพันธ์กับใครบ้าง หรือแม้แต่แม่ค้ารถไฟเองเรียกตัวเองหรือนิยามตัวเองในทางวิชาชีพว่าอย่างไรบ้างเพื่อสร้างความเท่าเทียมวิชาชีพอื่นๆ เช่น การพัฒนาอัตลักษณ์โดยเฉพาะในวิชาชีพพยาบาลนอกจากการคำนึงถึงสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมสถาบันการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดอัตลักษณ์บัณฑิต การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีเป้าประสงค์ร่วมกัน คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตที่สามารถแสดงอัตลักษณ์ได้อย่างชัดเจนแสดงความเป็นหนึ่งเดียวที่ไม่มีใครเหมือนได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป (อังคณา สุเมธสิทธิกุล, องค์กรประกันเขตต์, 2561 : 1-7) การสร้างอัตลักษณ์การจัดเรียงจัดวางตัวตนของแม่ค้ารถไฟที่สัมพันธ์กับอำนาจ การสื่อสารในเชิงบวกต่อกลุ่มคนที่ค้าขายบนรถไฟ การสื่อสารของผู้คนกับ

การแลกเปลี่ยนแรงงานสินค้า อาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าอื่นๆ ระหว่างผู้โดยสารรถไฟและแม่ค้ารถไฟเพื่อแลกกับความอึดท้องและเงินตราที่สมประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ความภูมิใจในอาชีพและเพื่อการสร้างความเท่าเทียมในวิชาชีพของแม่ค้ารถไฟผ่านทางรถไฟสายเหนือโดยเริ่มจาก

สถานีกรุงเทพ

สถานีรถไฟกรุงเทพ หรือเรียกกันทั่วไปว่า หัวลำโพง เริ่มก่อสร้างในปลายสมัยรัชกาลที่ 5 คือในปี พ.ศ. 2453 การก่อสร้างแล้วเสร็จและเปิดให้บริการอย่างเป็นทางการโดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ ทรงกระทำพิธีเปิดปฐมฤกษ์ไฟฟ้าให้รถไฟขบวนแรกเดินเข้าสู่สถานีกรุงเทพ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2459 สถานีรถไฟกรุงเทพสร้างอยู่ในพื้นที่ 120 ไร่เศษ สถานีกรุงเทพ มีแบบก่อสร้างเป็นรูปโดมสโตนีอิตาเลียนผสมผสานกับศิลปะยุคเรอเนซองส์ของมีลักษณะคล้ายกับรถไฟเมืองแฟรงค์เฟิร์ตในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันอีกทั้งวัสดุในการก่อสร้างก็เป็นวัสดุสำเร็จรูปจากเยอรมันนี้ (การรถไฟแห่งประเทศไทย, 2561)

สายเหนือ

เริ่มจากสถานีกรุงเทพมุ่งไปทางทิศเหนือ ชุมทางบางซื่อ, บางปะอิน, อยุธยา แยกออกจากทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือที่สถานีชุมทางบ้านภาชี ผ่านลพบุรี, นครสวรรค์, พิจิตร, พิษณุโลก, อุตรดิตถ์, เด่นชัย (จังหวัดแพร่), นครลำปาง, ลำพูน สดุดปลายทางที่สถานีเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ (กม.751) และที่สถานีชุมทางบ้านดาราภิรมย์ทางแยกไปสุดปลายที่สถานีสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย (กม.457) (การรถไฟแห่งประเทศไทย, 2561)

สถานีรถไฟพิจิตร

หนึ่งในจุดหมายปลายทางของนักเดินทางที่ชอบโดยสารด้วยรถไฟเชื่อว่าต้องมีชื่อของ “สถานีรถไฟพิจิตร” อยู่ในลิสต์เนื่องจากที่นี่เป็นสถานีรถไฟที่วิจิตรงดงาม ติดอันดับ 1 ใน 10 สถานีรถไฟที่สวยงามที่สุดในประเทศ ด้วยรูปแบบอาคารที่ทำการสถานีแตกต่างไปจากสถานีอื่น โดยถูกสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นรูปแบบกออิฐถือปูน 2 ชั้น ผังอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเส้นของตัวอาคารสถานีรถไฟพิจิตร อยู่ที่ใช้หลังคาจั่วแบบไม่มีหน้าจั่ว ไม่มีชายคาและกันสาดซึ่งเป็นรูปแบบตะวันตกอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการตกแต่งตัวอาคารด้วยบัวปูนโค้งและเล่นลายเส้นความโค้งสโตนีอิตาเลียนสีครีมน้ำตาลเหนือบานประตูและหน้าต่างส่วนบริเวณโถงโดยสารที่เห็นเป็นไม้ นั้น เป็นการต่อเติมมาใหม่ภายหลัง สำหรับ

“บ้านวล” กับชีวิตหาบเร่ข้างล้อเหล็ก

เมื่อถามว่าทำไมไม่ค่อยขึ้นราคาสินค้าบ้านวลอธิบายว่า “เพราะคิดถึงใจเขาใจเรา บางทีก็สงสารเขาบางคนเขานั่งรถไฟมาไม่มีเงินกว่าจะถึงที่หมายก็ต้องใช้จ่ายอื่นๆ อีกมากมายบางคนก็โดยสารรถไฟไปทำงานไม่มีเวลาทำกับข้าวก็ต้องมาซื้อของข้างนอกกินเขาจะได้หากินได้ง่ายขึ้นเราบริการเขาให้ง่ายและประหยัดเขาจะได้กินอิ่มนอนหลับ ” ตะวันตกดินแม่ค้าทุกคนที่ขายของหมดก็จะพากันเก็บของกลับบ้านรวมถึงแม่ค้าที่ลงจากสถานีรถไฟ มาจอดที่ขานชาลาด้วยและบ้านวลก็เช่นกันวันนี้ไชนกระธาเหลืออีก 2 ถุงป้าแสบอกว่าไม่เป็นไรเดี๋ยวจะเอาไปฝากหลานที่บ้านหลังจากที่ป้าจัดของเสร็จเด็กหนุ่มวัย 15 ขวบก็มารับกลับบ้าน (วนิดา พลนุ้ย, 2557 : 76-82)

“อัตลักษณ์ มรดกภูมิปัญญา การตอบโต้ความหมายแห่งตัวตน”

อัตลักษณ์ของชาวมุสลิมบางกอกน้อยคือสิ่งที่สะท้อนผ่านวิถีในการดำรงชีวิตโดยตั้งอยู่ในกรอบทางความคิดความเชื่อของศาสนาอิสลาม นิิกายซุนนีห์ มีความโดดเด่นที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การแต่งกายและการประกอบศาสนกิจ อาหาร เป็นวิถีวัฒนธรรมอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่เพียงสะท้อนให้เห็นถึงมรดกภูมิปัญญาที่สำคัญของชาวมุสลิมแต่ยังสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างชัดเจน วิถีวัฒนธรรมของชาวมุสลิมที่แฝงอยู่ใน สำหรับอาหารเหล่านี้ ถือเป็นการใช้อาหารเป็นเครื่องมือในการเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน โดยมีแนวคิดชุมชนมุสลิมบางกอกน้อยจะถือว่าเมื่อมีผู้มาเยือนจำเป็นต้องต้อนรับด้วยอาหารที่ดีที่สุด รวมถึงอาหารที่ในกิจกรรมทางศาสนาต่างๆ จะเป็นคติความเชื่อในเรื่องการสร้างบุญตามหลักการของศาสนา คือ การรับประทานอาหารในสำหรับเดียวกันสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นหนึ่งเดียวกัน (สำราญ ผลดี, 2561 : 316-327)

การทำความเข้าใจตัวตนของคนชายพวงมาลัยในมิติความเป็นอื่นที่สังคมพยายามหยิบยื่นความหมายเชิงลบให้ จนส่งผลให้ความหมายและคุณค่า ต้องถูกบิดเบือนไปจากความจริงที่เป็นของคนชายพวงมาลัยเองการให้นิยามความหมาย และคุณค่าของคนชายพวงมาลัย ล้วนเกิดขึ้นจากการครอบงำของอำนาจที่แฝงอยู่ในรูปของความรู้แบบต่างๆ อันเป็นสิ่งที่มิอิทธิพลต่อการรับรู้เรื่องราวของคนในสังคม จนส่งผลให้ความหมายและคุณค่าของคนชายพวงมาลัยต้องถูกบิดเบือนไปจากความจริงที่เป็นของคนชายพวงมาลัยเอง อย่างไรก็ตามคนชายพวงมาลัยก็มีได้ยอมจำนนต่ออำนาจการครอบงำของความรู้ใน สังคมแต่กลับพยายามที่จะสร้างชุดความรู้ของตนเองขึ้นมาเพื่อเป็นการแสดงความหมายที่แท้จริงของตนเอง อันเป็นการตอบโต้ด้วยวิถีทางที่เหมาะสมในสังคม ซึ่งแท้จริงแล้วเขาเหล่านี้ก็ไม่ได้เป็นภาระของสังคมสร้างปัญหาหรือความเดือดร้อนใดๆ ให้กับสังคมเลยแม้แต่น้อยกลับเป็นเสมือนหนึ่งฟันเฟืองเล็กๆ ที่เป็นตัวขับเคลื่อนสังคมให้สามารถดำเนินต่อไปได้ต่างหาก (ณรงค์ศักดิ์ เพ็ชรรักษ์, มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ, วันชัย ธรรมสังการ, 2557 : 32-44)

อัตลักษณ์ (Identity)

คุณูปการของการศึกษาอัตลักษณ์สำหรับสังคมวิทยา

ประการแรก ช่วยให้เราเห็นความละเอียดอ่อนของอำนาจในการนิยามความหมายในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทั้งในแง่กลไกการทำงานของมันและระดับต่างๆ ที่มันปรากฏอยู่ เราจะพบว่ากระบวนการดังกล่าวปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวันของเราโดยเราไม่ตระหนักรู้ เราทั้งตกอยู่ในภายใต้โครงสร้างของมัน ใช้มันและถูกมันใช้เกือบตลอดเวลา หากสำรวจกระแสของประสบการณ์ของตัวเราเองจะพบว่ายากมากที่จะมองโลกโดยไม่ผ่านแว่นของความเป็นชายเป็นหญิง ความเป็นคนไทย ความเป็นคนพุทธ ความเป็นพ่อแม่ ฯลฯ และการนิยามความหมายเป็นปัจเจกบุคคลของเราเองก็ยากที่จะปลอดจากกรอบของกรอบของอัตลักษณ์ทางสังคมเหล่านั้น เราไม่ค่อยคิดว่าเราตัดสินคนอื่นๆ จากแว่นดังกล่าวเสมอ

ประการที่สอง ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของสังคมพหุวัฒนธรรมก็คือ เราจะอยู่ร่วมกับความแตกต่างอย่างไร พลวัตของโลกาภิวัตน์ผลิตกระแสที่ดึงตัวมันเองออกมาในหลายลักษณะหลายครั้งเราพบว่าแนวโน้มต้องถื่นนิยมและโดยเฉพาะกระแสชาติพันธุ์นิยมนำไปสู่การใช้ความรุนแรง การหลอมละลายอัตลักษณ์ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ที่แหลมคมในอัตลักษณ์ตามอัตลักษณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นมาถูกนิยามนิยามโดยผู้ถูกกับระบบคุณค่า หรือความเป็นชุมชนในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหลายกรณีนำไปสู่การรื้อฟื้นอัตลักษณ์ในอดีต

เมื่อเป็นเช่นนี้ หากอดีตไม่อาจหวนคืนได้ อัตลักษณ์แบบไหนเล่าที่จะไม่เป็นทั้งปฏิกิริยายอมรับความแตกต่างขณะเดียวกันก็ยื่นความผูกพันปรับราบกับชุมชนในลักษณะใหม่ได้ ในแง่การยอมรับความหมายของอัตลักษณ์ในฐานะของ “กระบวนการ” แทนที่สิ่งที่เป็นคุณสมบัติและหยุดนิ่งตายตัว จะช่วยให้เราตระหนักถึงข้อจำกัดและอันตรายของ “ขอบเขต” (boundary) การนิยามที่กั้นเราออกจากคนอื่น หากเราเปลี่ยนมาเน้นที่ความเคลื่อนไหวและปฏิสัมพันธ์อาจช่วยให้สามารถหลุดออกจากการมองหาเส้นกั้นขอบเขตของอัตลักษณ์และไม่มองว่าการรุกรานจากภายนอกหรือความแตกต่างเป็นภัยคุกคาม นอกจากนั้น การมองอัตลักษณ์เป็นกระบวนการไม่ได้หมายความว่าเราจะสูญเสียลักษณะเฉพาะตัว การหิวยืมองค์ประกอบทางวัฒนธรรมจากหลากหลายแหล่งจำเป็นต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการประกอบมันขึ้นมาใหม่ ในขณะเดียวกันต้องคำนึงว่าอัตลักษณ์สามารถมีลักษณะเฉพาะตัวได้ ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นหนึ่งเดียว การเปิดโอกาสความแตกต่าง

หมายความว่า เราไม่ควรกับความหลากหลายหรือความขัดแย้งกันภายใน ขณะเดียวกัน ลักษณะเฉพาะของชุมชนหรืออัตลักษณ์ร่วมอันใหม่ก็ไม่จำเป็นต้องมาจากมีประวัติศาสตร์ร่วมที่ยาวนานแต่อาจเกิดจากลักษณะการผสมผสานของความสัมพันธ์ในท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะก็ได้ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2559 : 48-61)

มายาคติ (Mythologies)

มายาคติ (Mythologies) คือ การสื่อความหมายด้วยคติความเชื่อทางวัฒนธรรมซึ่งถูกกลบเกลื่อนจนดูเป็นธรรมชาติ เป็นกระบวนการลงให้ลงแบบหนึ่ง มิใช่โดยการโกหก หลอกลวงแต่เราค้นเคยกับความหมายนั้นจนไม่ทันสังเกตว่ามันถูกสร้างขึ้น มายาคติเป็นผลผลิตของประวัติศาสตร์แต่เราจะเห็นการทำงานของมันเป็นได้ชัดเจนก็เมื่อเข้าใจตรรกะภายใน (internal logic) ของมัน คือ ตรรกะของการสื่อความหมายโดยใช้สัญญาณ (sign) มายาคติเป็นกระบวนการสื่อความหมายที่อาศัยเข้าไปยึดครอง (appropriation) วัตถุ โดยพิจารณาประโยชน์ใช้สอยของวัตถุควบคู่ไปกับคุณลักษณะของวัตถุซึ่งเป็น “ความหมายเบื้องต้น” แล้วสวมใส่ความหมายทางวัฒนธรรมทับลงไปบนวัตถุนั้นๆ เราอาจเห็นการทำงานของมายาคติ

สรุป การวิเคราะห์มายาคติด้วยสัญวิทยา ก็เพื่อให้เราเข้าใจกระบวนการสื่อสารความหมายที่ทำให้เกิด “ความเชื่ออันพรางตา” ที่สิ่งอยู่ในสิ่งต่างๆ รอบตัวเราและในตัวเราเอง ช่วยให้เราสามารถจับไล่ทันมายาคติเหล่านี้ได้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2559, 220,226)

สรุป

ในการสรุปในครั้งนี้คณะผู้เขียนขอสรุปผ่านคำถามและการตอบคำถามเพื่อให้การมองตนเองและคนอื่นมองและการเผยตัวตนของแม่ค้ารถไฟและปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นที่เป็น “อัตลักษณ์” ที่มีความเฉพาะเจาะจงของแม่ค้ารถไฟ และมายาคติต่างๆ ที่แฝงอยู่ในคำถามและคำตอบนั้นๆ ผ่านสัญญาณ (sign) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความรู้สึกนึกคิดว่าตัวเองเราคือใครในความหมายนี้? “เราก็คือพ่อค้าแม่ค้าที่มีอาชีพขายของบนรถไฟที่พ่อแม่พาทำมาตั้งแต่อดีต” “โดยไม่รู้ว่าจะไปทำอะไรพ่อแม่ก็พาทำมา” และอีกอย่างการค้าขายบนรถไฟไม่ว่าใครก็จะได้ต้องเป็นคนที่มีประสบการณ์ในเรื่องของการค้าขายการกล้าแสดงออกและต้องเสียงดังต้องรู้ตารางรถไฟต้องรู้จักกับคนฉีกตั๋ว

พ่อค้าแม่ค้าที่อยู่ในสายเดียวกัน โดยไม่สามารถไปขายทับเส้นทางของคนอื่นได้เป็นข้อตกลง หรือมารยาทเบื้องต้นเกี่ยวกับการค้าขายบนรถไฟ

เงื่อนไขที่สามารถควบคุมได้? “โดยตัวเราเองก็ต้องมีการค้าขายติดต่อกับเพื่อนร่วมอาชีพด้วยกันหรือติดต่อกับพ่อค้าแม่ค้าที่สามารถนำของมาขายก่อนแล้วไปหักเงินจากการขายนั้นให้กับพ่อค้าในตลาดได้” โดยมีคำถามว่าทำไมจึงมาขายของคนขายของบนรถไฟ ผู้เขียนได้รับคำตอบว่าไม่มีอาชีพอื่นที่ต้องทำ “อีกอย่างมันเป็นมรดกตกทอดที่พ่อแม่ให้มา” จึงต้องมาขายของบนรถไฟโดยใครขายมากก็ได้มากใครขายน้อยก็ได้น้อยถ้าใครไม่กล้าไปขาย ก็จะไม่มียาได้เลยเงื่อนไขที่สามารถควบคุมได้คือตัวแม่ค้ารถไฟเอง

เงื่อนไขที่ควบคุมไม่ได้? ที่ทำให้มาขายของก็เกิดจากเศรษฐกิจและครอบครัวโดยที่พ่อแม่ปู่ย่าตายายเคยทำมาก่อน ยกตัวอย่างเช่น ถ้าไม่ไปขายของก็จะมีเงินที่จะส่งเสียให้ลูกเรียนหรือส่งเสียให้น้องหรือให้ครอบครัวตัวเองได้ เป็นอาชีพและเป็นการค้าขายที่สืบทอดต่อกันมาโดยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรสำคัญที่จะต้องบีบบังคับให้สืบทอดรุ่นต่อรุ่น หรือหากแม้ใครไม่อยากขายของบนรถไฟก็สามารถเปลี่ยนเป็นอาชีพอื่นได้ แต่นั่นน้อยคนที่ค้าขายแล้วจะเปลี่ยนอาชีพ เพราะส่วนมากมีการศึกษาที่ไม่สูงมากนักและเคยชินกับการค้าขายแบบนี้แล้วไม่อยากเปลี่ยนเป็นอาชีพอื่น

คนอื่นมองเราอย่างไร? ถ้าเป็นคนขายของด้วยกันเองก็คืออาชีพๆ หนึ่งที่สามารถหาเลี้ยงชีพให้ครอบครัวได้ถ้าเป็นพ่อค้าแม่ค้าที่ไปรับช่วงต่อแล้วนำมาขายก็จะมองว่าเราเป็นลูกค้าถ้าผู้โดยสารบนรถไฟก็จะมองว่าเราเสียงดังโวยวายและสร้างความรำคาญบ้าง แต่ถ้าลูกค้าที่ซื้อขายกับแม่ค้าบนรถไฟก็จะมองว่าเป็นคนช่วยให้เขาอึดท้องและสามารถเดินทางต่อได้ และฝากท้องไว้ได้เวลาขึ้นรถไฟ คนที่ร้อนเพราะอากาศจากการเดินทางได้ซื้อน้ำเย็นๆ ผ้าเย็น สักผืนเช็ดหน้าเช็ดตัวก็จะสดชื่นและเดินทางต่อไปได้เพราะบนรถไฟค่อนข้างร้อนเวลากลางวัน คนฉีกตัวบนรถไฟก็มองว่าเป็นอาชีพที่พ่อแม่สืบทอดให้และต้องทำต่อและการค้าขายบนรถไฟก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับรถไฟหรือมองได้ว่ามันเป็นเสน่ห์ การกินหรือการเดินทางบนรถไฟอีกแบบหนึ่งก็ได้

ปฏิสัมพันธ์เรากับใครบ้างและเป็นอย่างไร? เช่นแม่ค้าต่างถิ่น คนฉีกตัว กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าบนรถไฟก็มีกลุ่มใครกลุ่มมันและไม่สามารถขายของแบบเดียวกันได้ในกลุ่มเดียวกัน เช่น กลุ่มหนึ่งมีห้าถึงสิบคนมีคนขายน้ำแล้วที่เหลือก็จะขายน้ำไม่ได้ ต้องขายข้าวหรือขาย

อย่างอื่นแทน เพื่อกันการตัดราคาหรือการขายของคนในกลุ่มเอง มีการวางข้อตกลงกฎกติกาต่างๆ ในการขายและไม่สามารถไปค้าขายในต่างถิ่นได้

การแสดงออกผ่านสัญลักษณ์ (symbol) เช่น ตะกร้า ถาด กระจิกน้ำ ถุงหิ้ว ทำไมต้องแบบนี้? สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพที่เปรียบได้กับค้อน คือสัญลักษณ์ของช่าง มีดผ่าตัดหรือเข็มฉีดยา คือสัญลักษณ์ของหมอ ความหมายของสิ่งเหล่านี้ ผู้เขียนได้มีโอกาสไปพูดคุยในการหิ้วตะกร้าซึ่งในนั้นประกอบไปด้วยน้ำและเครื่องมือต่างๆ ซึ่งหนักเราประมาณ 10 กว่ากิโลกรัมได้ผู้เขียนบทความได้ร้องออกมาว่าหนักและแม่ค้ากับเพื่อนแม่ค้าคนอื่นๆ ได้บอกผู้เขียนบทความว่า “อย่าเรียกว่าหนักมันไม่ดีให้เรียกว่าหนักเงินหนักทองถึงจะดี” ก็เป็นความหมายของกระจิกน้ำถาดใส่ของหรือตะกร้า “เขาให้เรียกว่าหาบเงินหาบทองตะกร้าเงินตะกร้าทองและถุงหิ้วนั่นคือตะกร้าใส่เงินล้านหรือถุงใส่เงินล้าน” เป็นความหมายที่แม่ค้ารถไฟให้ความหมายกับสิ่งเหล่านั้นผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ จะสร้างคุณค่าหรืออาชีพเราให้มีคุณค่าในสายตาคนอื่นได้อย่างไรผู้เขียนได้มีโอกาสพูดคุยกับแม่ค้าโดยมองว่า “แล้วแต่คนมองแล้วแต่มุมมองของคนถ้าผู้โดยสารที่เขาต้องการพักผ่อนในการเดินทาง เขาก็จะบอกว่าเราเป็นคนที่เสียงดัง หรือคนที่มีทรัพย์สินชิ้นระแวงเขาก็จะมองว่าเราอาจเป็นมิจฉาชีพที่แฝงตัวมาเป็นพ่อค้าแม่ค้าก็ได้ หรือคนที่กำลังหิวก็จะมองว่าเราเป็นแม่ค้าที่ช่วยบรรเทาความหิวของเขาได้ คนฉีกตัวก็จะมองว่าเราสามารถเป็นหูเป็นตาแทนเขาได้ สุดท้ายแล้วเราก็เป็นกลุ่มคนที่มีอาชีพกลุ่มหนึ่งที่ขายของบนรถไฟอยากจะให้มองว่าเรากลุ่มอีกกลุ่มคนหนึ่งที่มืออาชีพค้าขายโดยไม่ได้ไปสร้างความเดือดร้อนหรือสร้างความรำคาญให้กับใคร” โดยหนึ่งในกลุ่มที่ผู้เขียนบทความได้ไปสัมภาษณ์ให้ความหมายว่า “เราเป็นแม่ค้าเราไม่ใช่โจรเสียงดังทำตัวเถื่อนๆ แต่เราก็ต้องการเพื่อหาเลี้ยงชีพให้มองว่าเราไม่มีอะไรเราต้องเสียงดังแข่งกับรถไฟถ้าค้าขายบนรถไฟพูดเสียงเบาที่จะไม่มีคนได้ยินเสียงเราในการค้าขาย”

ตัวแทนอาชีพแม่ค้ารถไฟอยากจะบอกอะไรกับสังคมบ้าง? ในที่นี้คนขายของบนรถไฟก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เทียบเท่ากับอาชีพหมอ อาชีพพยาบาล อาชีพทหาร อาชีพตำรวจ อาชีพวิศวกรหรือคนเก็บขยะคนซ่อมรองเท้าก็เป็นอาชีพที่ไม่ได้ไปจี้ชิงปล้นฆ่าใครหรือไม่ได้ไปสร้างความเดือดร้อนให้ใคร เพียงแต่เขาต้องการหาเลี้ยงชีพของเขาและเป็นอาชีพที่พวกเขาภูมิใจเพราะเป็นสิ่งที่เปี่ยมมงคลตกทอดจากรุ่นสู่รุ่น ในการค้าขายบนเส้นทางรถไฟตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยการเล่าของแม่ค้าอย่างภาคภูมิใจว่า “ทำมาตั้งแต่เป็นหนุ่มและมามีครอบครัวจนมีเมียก็เป็นแม่ค้าขายของบนรถไฟปัจจุบันนี้ก็มีลูกด้วยกันแล้วก็อยู่ด้วยกันและก็

ยังค้าขายในสายเดียวกันอีก” นี่ก็เป็นความภูมิใจอีกอย่างหนึ่งของคนค้าขายและพวกเขาภูมิใจอีกอย่างยิ่งว่ารับช่วงต่อมาจากบรรพบุรุษเปรียบเสมือนเป็นมรดกตกทอดที่พวกเขาภูมิใจมาก จะทำอะไรให้คนอื่นคิดว่าอาชีพเราเทียบเท่ากับอาชีพอื่น เป็นเรื่องยากที่จะลบเลือนสายตาหรือสิ่งที่คนอื่นมองแม่ค้าเป็นคนเสียงดังโวยวายหน่อยแต่แม่ค้าก็ภูมิใจว่าได้ค้าขายส่งเสียลูกเรียนหนังสือได้ส่งเสียน้องเรียนหนังสือได้และมีความสุขกับการค้าขาย “มันเป็นอาชีพที่อิสระ” ที่ไม่ต้องเป็นลูกน้องใครถ้าขยันก็มาขายของไม่ขายขายก็ไม่ต้องมาขายเป็นอาชีพที่ต้องมีการติดต่อกับค้าขายกับเพื่อนร่วมอาชีพด้วยกันในการเตรียมของ เช่นไปรับน้ำเครื่องดื่มของเบ็ดเตล็ดมาขายแล้วเมื่อขายได้ก็นำเงินกลับไปจ่ายค่าของที่รับมา หรือซื้อข้าวเหนียวหมูบึ่งมาเตรียมแล้วก็เอาไปขายซื้อโรตีสมาแพ็คใส่ถุงเล็กๆ และแบ่งขายอีกทีไปรับยาตำรับขนมเปี๊ยะมาแล้วมาขายรับสินค้าของฝากมาขายต่ออีกทอด เป็นอาชีพอีกอาชีพหนึ่งที่มีความสุขและไม่ได้ไปสร้างความเดือดร้อนให้เป็นปัญหาสังคมดังคำที่ผู้ขายรายหนึ่งบอกกับผู้เขียนว่า “เราเป็นอาชีพที่ค้าขายบนรถไฟ”

องค์ความรู้ใหม่

เส้นทางในการขายของโดยเริ่มจากตะพานหิน (พิจิตร) มานครสวรรค์ (หนองปลิง) จากนครสวรรค์ (หนองปลิง) ไปบางกระทุ่ม (พิชญ์โลก) และบางกระทุ่ม (พิชญ์โลก) กลับมาสิ้นสุดที่นครสวรรค์ (หนองปลิง) โดยขบวนรถไฟผ่านสถานีต่างๆ ดังนี้ นครสวรรค์ ปากน้ำโพ บึงบอระเพ็ด ทับกฤษ คลองปลากด ชุมแสง วังกร่าง บางมูลนาก หอไกร ดงตะขบ ตะพานหิน ห้วยเกตุ หัวดง วังกรด พิจิตร ท่าพ่อ บางกระทุ่ม เป็นต้น สินค้าที่นำมาขายประกอบด้วย ข้าว หมูบึ่ง น้ำ ผลไม้ เงื่อนไขในการขายคือพ่อแม่คนเก่าทำมาก่อน ชนิดรถที่สามารถนำสินค้าไปขายได้รถพัดลมขายได้หมดยกเว้นรถแอร์ แม่ค้าต้องมีความชำนาญในการกระโดดลงรถต้องรู้เวลารถ คนขายในกลุ่มมีประสบการณ์ดีกว่าคน ผลกำไรในการขายข้าววันละ 500-600 บาท ผลไม้ 300-500 บาทต่อวัน โดยการนำสินค้านำมาจากร้านกินเปอร์เซ็นต์ (น้ำ) ผลไม้ชิ้นละ 7 บาท คนขายได้กำไร 3 บาท เทคนิคการขาย คือ “ถามทุกแก้วอี้อะไรไหม” ลูกค้าที่ขึ้นประจำจะรู้ ลูกค้าคนใหม่มาต้องถามคุณสมบัติคนขายของบนรถไฟ (ต้องไม่อาย) รถโยกต้องประคองถาดข้าวหรือสินค้าไปด้วย การทำงานแบ่งออกเป็น 2 ชุด เข้า-กลางคืน เตรียมของดีสิ่งดีห้าออกมาขายเจ็ดโมงเช้า และบ่ายก็เป็นห้าโมงเย็นถึงตีสอง สิ่งที่ต้องมี คือ เบอร์

โทรทัศน์ตัว คนห้ามล้อถามเวลารถ (ปัจจุบันดูผ่านโทรศัพท์มือถือหรือหน้าจอทีวีตรงสถานีนั้นๆ ในแต่ละวันแม่ค้าชุดนี้ไม่ต้องดูเวลาเพราะชินและรู้เวลารถหมดแล้ว) สิ่งแม่ค้ากังวลคือมีฉาชีพแฝงตัวมาเป็นแม่ค้า คำที่เป็นการถูกถูกดูแคลนหรือคำที่ไม่อยากให้เรียกคือ “ผี” ตู้เสียบึงระหว่างคนขายของบนรถไฟวิธีแก้ของการรถไฟคือทำเสื้อคล้ายเสื้อวินมอเตอร์ไซด์มาขายเบียดอีกที่แต่ก็ขาดทุนก็เลยยกเลิกไป (การรถไฟสามารถดูบทเรียนจากกรณีนี้ได้ในการบริหารจัดการ) ตู้เสียบึงบนรถไฟมีการขายของแต่ราคาแพงสำหรับคนเดินทางสู่คนขายของบนรถไฟไม่ได้และมีการขายเป็นเวลา แต่แม่ค้ารถไฟขายตลอดเวลา นั่นคือจุดแข็งสินค้าที่ขายดีที่สุดและทำกำไรได้มากที่สุดคือ เหล้า บุหรี่แต่ถูกยกเลิกไป การค้าขายคือการแสดงอีกบทบาทหนึ่ง เช่น “รถไฟวิ่งเสียงดังเราต้องดังกว่า” “ทำตัวเหมือนโจร แต่ไม่มีพิษภัย” “ถ้าไม่เอาตะกร้าออกจากบ้าน จะไม่มีเงินไปโรงเรียน หรือในชีวิตประจำวัน” กลยุทธ์/วิธีการขาย เช่น “แหวเล่น เอาของมาฝาก ตีสันทูกค้า” เป็นต้น

ปัจจุบันคนขายของลดลงทุกคนทำเพื่อปากท้องเพื่อความสุ่มนัยในอาชีพแม่ค้ารถไฟ เทคนิคการถ่ายทอด (วิธีการสอนจากรุ่นสู่รุ่นของคนขายด้วยการเชิญชวนสมาชิกในครอบครัวหรือเครือญาติโดยเริ่มตั้งแต่ยังเด็กเพื่อฝึกในการขาย) เช่น อยากได้เงินกินขนมไหม? เริ่มจากขายข้างรถก่อน (เดินขายในสถานีรถไฟ) ค่อยขึ้นขายบนรถไฟ สิ่งที่เป็นอันตราย/สิ่งที่ต้องระวังของอาชีพแม่ค้ารถไฟ คือ พันล้านรองเท้าหลุดช่วงกระโดดวิ่งเดินหน้าห้ามวิ่งสวนรถ (รถไฟดูในอดีตรุ่นคนเสียชีวิตที่สะพานหินสองศพนครสวรรค์หนึ่งศพ) โดยมีปากคนหนึ่งบอกเทคนิคกับผู้เขียนว่า “ปากกินเปียร์ก่อนยอมใจกระโดด” ในการฝึกหัดขายของในช่วงแรก กฎกติกาความเกรงใจกันในการค้าขาย “ขายได้ห้ามตัดราคากัน” การวางแผนในการขายว่ารถมีไม่กี่ขบวนหนึ่งวันมี 10-12 เที่ยวสายเหนือต้องวางแผนก่อนตัดสินใจในการขาย เพราะไม่สามารถเปลี่ยนการขาย (หรือขายทับเส้นทางกลุ่มอื่นได้) และต้องมีกลุ่มมีพรรคพวกในการขาย เงื่อนไขการขายของแต่ละคนหรือในกลุ่มไม่เหมือนกัน เช่นส่งตัวเองเรียน ส่งน้องเรียน เพื่อเลี้ยงดูครอบครัว เป็นต้น การแต่งตัวในการขายของบนรถไฟแต่งปกติธรรมดาไม่ให้เป็นทีสะดุดตา และต้องดูสภาพอากาศในแต่ละช่วง เช่น หน้าฝน ร้อน หนาว ต้องมีความคล่องตัวในการเดินหิ้วของขายด้วยและอันตรายที่สุดคือการใส่ทองอาจมีการจี้เอาทองตรงประตูได้

ในกลุ่มมีประมาณ 7-9 คน ขายปลา ขายน้ำ ขายผลไม้ ขายข้าว ปลาต้นทุนสูงที่สุดกับน้ำ “เราเคยขายอะไรต้องขายอย่างนั้น” น้ำกับข้าวขายดีที่สุด การเรียกขานให้เรียกว่า

แม่ค้าพ่อค้า การทำงานเป็นเครือข่าย (ในอดีตเพื่อโทรถามขบวนรถ) มีการติดต่อกับขบวนรถใช้อินเตอร์เน็ตไม่ต้องโทรในปัจจุบัน สาเหตุของการเป็นแม่ค้าคือไม่มีอาชีพอื่นไม่มีความรู้พ่อแม่เคยทำมาก่อน และต้องรู้ราคาของที่นำมาขายในตลาดด้วยเพื่อเทียบกับการนำมาขายบนรถไฟ ข้อห้ามหรือคำพูดในการขาย “ห้ามบอกว่าหนักให้บอกหนักเงินหนักทอง” ช่วงเวลาก็เป็นตัวกำหนดในการขาย เช่น เข้ากาแฟ น้ำเต้าหู้ อาหารเช้า แต่การค้าขายอาจไม่เป็นเงินก้อนและต้องมีความรู้เรื่องรถไฟในการจอด มีคำพูดบ่นท่อนหนึ่งพูดให้ผู้เขียนฟังและการสะท้อนภาพด้านสวัสดิการจากภาครัฐในปัจจุบันการเดินทางของผู้คนที่ใช้รถไฟเพราะมีราคาและสภาพทางการเงินของผู้โดยสารได้ เช่น “เราไม่มีสวัสดิการต้องทำอยู่บ้านเฉยๆ จะได้อะไรไม่” “เทศกาลวันหยุดยาวขายดีที่สุด” และยังมีบางคำที่ถูกถ่ายทอดผ่านความภูมิใจและมีความเป็นอิสระเสรีในอาชีพแม่ค้ารถไฟ “ทำไปกินไปเล่นไป” การขายของเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันเป็นการเรียนรู้ด้านการลงทุนทุกๆ วันแม่ค้าก็มีเครดิตในการ “เชื่อ” การไปเอาของมาก่อนแล้วค่อยมาจ่ายทีหลัง คำที่มักไม่อยากจะเรียก “ผีตู้เสบียง” วิธีการขายการใช้สถานีรถไฟในการค้าขายจากรุ่นสู่รุ่น “มันเป็นหลักมัน” “เคยทำอะไรก็ขายอย่างไรขายอย่างนั้น”

อำนาจในการนิยามกลุ่มคนที่มีอาชีพขายของบนรถไฟที่นิยามตัวเองและคนอื่นนิยาม เช่น แม่ค้าเร่ แม่ค้ารถไฟ คนขายของบนรถไฟ ผีตู้เสบียง สิ่งต่างๆ เหล่านี้แฝงด้วยความหมายในเชิงบวกเชิงลบและการดูถูกดูแคลน แต่พวกเขาานิยามตัวเองว่าแม่ค้ารถไฟที่มีอาชีพสุจริตและมีความเป็นอิสระเสรีมากพอสมควร และมีความภูมิใจที่ได้รับมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ เมื่อขึ้นบนรถไฟก็จะเห็นความหลากหลายของผู้คนและอาชีพที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับรถไฟ วัฒนธรรมการกิน โครงสร้างทางเศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่าง การรถไฟแห่งประเทศไทย คนขับรถไฟ พนักงานห้ามล้อ คนฉีกตัวผู้โดยสาร และแม่ค้ารถไฟ

“อัตลักษณ์” คือ ภาพที่สะท้อนผ่านวิธีการดำรงชีวิตที่ตั้งอยู่ในกรอบของเศรษฐกิจกำหนด (การขายของบนรถไฟ) การทำความเข้าใจแม่ค้ารถไฟอย่าพยายามหยิบยื่นความหมายเชิงลบให้กับกลุ่มคนที่เรียกตัวเองว่าพ่อค้าแม่ค้ารถไฟ จนส่งผลให้คุณค่าความหมายความเป็นคนลดน้อยลงหรือคุณค่าในวิชาชีพจนไม่สามารถเทียบเท่ากับอาชีพอื่นได้เพียงเพราะพวกเขาเหล่านั้นค้าขายบนรถไฟ ภาพเก่าๆ เดิมๆ จากการครอบงำในนิยามนิยามจากกลุ่มต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น แต่พวกเขาก็ไม่ได้จำนนต่อการนิยามความหมาย

พวกเขาพยายามสร้างตัวตนผ่านกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวัน ผ่านการค้าขายบนรถไฟ (โดยแว่นตาที่พวกเขาอยากให้สังคมมอง คือ ความเท่าเทียมในอาชีพ) ผ่านกรอบของอัตลักษณ์จึงอย่าตัดสินแม่ค้ารถไฟเพียงเพราะพวกเขาแตกต่างจากอาชีพอื่น สังคมต้องยอมรับความแตกต่างผ่านกระบวนการในการสร้างอัตลักษณ์แบบเฉพาะตัวและเปิดโอกาสทางความแตกต่าง การผสมผสานความสัมพันธ์ระหว่างการรถไฟแห่งประเทศไทย แม่ค้ารถไฟ และลูกค้าบนรถไฟที่มีลักษณะเฉพาะนั้นๆ จนกลายมาเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มคนที่เรียกตัวเองว่า “แม่ค้ารถไฟ”

“มายาคติ” คือ “แม่ค้ารถไฟ” เป็นการสื่อความหมายของตะกร้า ถาด กระจิกน้ำ ถังหิ้ว โดยนิยามความหมายว่า ตะกร้าเงินล้าน ถาดเงินถาดทอง กระจิกเงินกระจิกทองและถังหิ้วเงินล้านหรือถังใส่เงินล้าน ผ่านการแสดงออกในการค้าขายบนรถไฟ

สิ่งที่สังคมควรมองใหม่จากอัตลักษณ์เดิมที่ปราศจากมายาคติ คือ “แม่ค้ารถไฟ” เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เวลาคนขึ้นรถไฟจะเจอภาพกลุ่มคนที่เดินไปมาเสียงดังเชิญชวนให้ผู้โดยสารซื้อขายกับพวกเขาๆ ต้องการที่จะหาเลี้ยงชีวิตและครอบครัวเท่านั้นโดยอย่ามองว่าสร้างความลำคาญและอันตราย จงเปลี่ยนมุมมองในการมองแม่ค้าให้เป็นอีกหนึ่งอาชีพที่เทียบเท่าอาชีพอื่นที่เป็นฟันเฟืองหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม เพียงแต่แม่ค้าไม่มีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากนักและไม่ได้รับการเหลียวแลจากภาครัฐเท่าที่ควรดังบทสนทนาหนึ่งระหว่างผู้เขียนและแม่ค้ารายหนึ่งและขอให้เป็นบทสรุปในบทความชิ้นนี้ว่า “ขายทั้งวันขายดีสุดคืออากาศร้อนขายหลายอย่าง ขายเยอะแต่ต้องตื่นเช้าหน่อยมีทุกอย่างมีหมดแต่ไม่มีทางเลือกกับไม่มีสวัสดิการ”

เอกสารอ้างอิง

- การรถไฟแห่งประเทศไทย. (2561). สถานีกรุงเทพ. สืบค้นเมื่อ. 8 ธันวาคม 2562, จาก <http://www.railway.co.th>
- ณรงค์ศักดิ์ เพ็ชรรักษ์, มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ, วันชัย ธรรมสัจจาร. (2557). การตอบโต้ความหมายแห่งตัวตนของคนขายพวงมาลัย. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*, 6(2), 33-44.

- ณัฐนันท์ คำภา, วิไลศักดิ์ กิ่งคำ และ วิภาวรรณ อยู่เย็น. (2558). อัตลักษณ์เชิงบวกแฝงนัย
เชิงลบต่อคนพิการ : ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์ของคนพิการใน
สังคมไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย*, 35(1), 125-148.
- ทัศนาวดี แก้วสนิท, อุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์, กาญจนา แก้วเทพ. (2559). อัตลักษณ์ชาติ
พันธุ์ชาวยุโรปในมาเลเซีย. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 8(3), 280-291.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. (2559) .
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสังคมวิทยา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 48-61.
- มาลีหัตถ์ พรหมทัตตเวที. (2555). ศัพท์ที่ไปด้วยอาหารการกิน. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*,
37(4), 152-162.
- วนิดา พลนุ้ย. (2557). “บ้านวล” กับชีวิตหาบเร่ข้างล้อเหล็ก. *วารสารรัฐสมิแล*, 35(4),
76-82.
- สำราญ ผลดี. (2561). มุสลิมบางกอกน้อย: พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์
ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมอิสลามในเมืองหลวง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย
ธนบุรี*, 12(28), 316-327.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2559). ทฤษฎีสังคมวิทยา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพมหานคร : 220,226.
- อังคณา สุเมธสิทธิกุล, องค์กร ประจันเขตต์. (2561). อัตลักษณ์ บุคลิกภาพ และคุณค่า:
แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ. *วารสารพยาบาลทหารบก*,
19(2), 1-7.
- _____. (2561). สายเหนือ. สืบค้นเมื่อ. 21 เมษายน 2563. จาก
<http://www.railway.co.th>
- จังหวัดพิจิตร. (2560). สถานีรถไฟพิจิตร. สืบค้นเมื่อ. 4 ธันวาคม 2562. จาก :
<http://unseen.phichit.go.th/th/travels/phichit-train-station>